

Modinet
Center for medier og demokrati i netværkssamfundet

Afrapportering 1/1 - 31/12 2004

Bilag 1

MODINET har i den forløbne periode gennemført hovedparten af sin empiriske indsats, videreført de teoretiske analyser og iværksat sin strategi for publicering og formidling iøvrigt. Efter en reorganisering af ledelsen primo 2004 har året således først og fremmest været præget af fortsættelsen af de tværgående såvel som individuelle forskningsaktiviteter samt af forberedelsen af publikationer fra projektet.

Projektets struktur justeret

Projektets ramme er blevet justeret i to henseender. For det første har Klaus Bruhn Jensen overtaget funktionen som projektleder efter Ib Bondebjerg, der pga. en længere sygdomsperiode ønskede en mindre rolle i ledelsen af projektet. Ib Bondebjerg er fortsat medlem af styregruppen, som iøvrigt er intakt. For det andet er projektets forskerteams blevet reorganiseret, således at deltagerne nu er organiseret omkring ikke fire, men fem teams. Reorganiseringen er udsprunget af arbejdet med projektets fælles antologier (se nedenfor), som i lyset af de udførte undersøgelser og analyser bedst vil kunne tilgodeses med fem teams.

Inden for denne struktur er de planlagte aktiviteter blevet gennemført:

- *5 forskerteams* mødes mindst 2 gange om året til team-workshops, hvor papers, work in progress, fælles empiri og teori diskuteres;
- *En fælles workshop* for hele projektet afholdes en gang om året. Formålet er at fastholde og uddybe den fælles ramme for projektet, samt at udveksle resultater og indsigter fra teams og individuelle projekter. Den fælles workshop for 2004 fandt sted 10.-12. marts og fokuserede på de tværfaglige perspektiver fra humaniora og samfundsvidenskaber, som integreres i MODINET, under overskriften ”Politikkens medialisering, mediernes politisering”;
- *Åbne konferencer* afholdes ligeledes en gang om året i projektperioden med centrale internationale forskere på programmet, Ud over at nyttiggøre gæsternes erfaringer inden for MODINET har konferencerne til formål at formidle projektets resultater til det danske forskersamfund og at understøtte dansk forsknings udvikling på dette område. I 2004 fandt den internationale konference sted 15.-16.9 og havde temaet ”Medier og magt i Skandinavien”. Udgangspunktet var de senere års magtudredninger i alle de skandinaviske lande, som alle var repræsenteret på konferencen;
- *Ad hoc seminarer* har været en supplerende aktivitet, der giver mulighed for at invitere udvalgte internationale forskere til en mere udfoldet diskussion med forskere inden for MODINET. I 2004 var der bl.a. tale om forskere, som leverede responser ang. udkast til projektets bogudgivelser.

Tværgående forskningsaktiviteter konsolideret - og nye igangsat

Projektbeskrivelsen lagde op til samarbejde om fælles empiriske materialer, og dette samarbejde er i løbet af 2004 blevet videreført, ligesom nye aktiviteter er blevet igangsat. Dels er indsamlingen af fælles datasæt blevet fuldført; dels er analyserne blevet påbegyndt.

Fra starten var der især tale om to større empiriske indsatser. For det første en dedikeret komparativ undersøgelse af danskernes brug af såvel internet som andre medier. Selvom megen mediestatistik allerede er tilgængelig, er der ofte tale om undersøgelser, som kun dækker et enkelt eller nogle få medier, eller som ikke kan belyse relationen mellem mediebrug og politisk eller kulturel aktivitet. Dataindsamlingen er foregået i samarbejde med SFI, og de foreløbige resultater er blevet fremlagt og diskuteret ved interne arrangementer i løbet af 2004.

For det andet er der igangsat en opfølgende, kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af mediebrug og politisk engagement i Odder kommune. Odder har været et naturligt valg til en mere dybdegående undersøgelse af et lokalt 'mikrokosmos' mht. politisk og kulturel deltagelse - med udblik til de nationale, europæiske og globale niveauer. Ikke blot kan Odder tilbyde data som en 'typisk dansk kommune' fra tidligere valg, men kommunen har et ambitiøst digitalt borger-netværk, som giver mulighed for at uddybe forståelsen af internettets interaktive potentialer på det politiske område. Endvidere giver Odder-undersøgelsen mulighed for drage sammenligninger med andre danske lokal-områder, der bliver studeret af MODINET-forskere: Hals kommune ved Ålborg, Søllerød kommune og Nørrebro-området i København.

Det bør tilføjes, at endnu et større projekt med fælles empiri fra starten har indgået i MODINET (i samarbejde med Institut for Journalistik på SDU, Center for Internetforskning, AU, Institut for Film- og Medievidenskab, KU, Statens Mediearkiv i Århus og Det Kgl. Bibliotek), nemlig det såkaldte *Uge 46-projekt*. I Uge 46 foretages der indsamling, kodning og analyser af et bredt udsnit af danske nyhedsmedier og indholdstyper, inklusive nyhedssites på internettet.

I løbet af 2004 blev der endvidere gennemført en indholdsanalyse af de danske mediers dækning af krigen i Irak. Resultaterne blev - under stor pressebevågenhed - fremlagt på en offentlig konference i København 17. november. Endvidere planlægges en bogpublikation, som ud over de danske resultater vil indeholde internationale perspektiver fra eksterne forskere.

Endelig viste der sig i 2004 økonomisk mulighed for at støtte et antal projekter, der enten følger op på igangværende forskning inden for MODINET, eller som dækker nye problemstillinger. Der er bl.a. tale om en større undersøgelse af mediernes rolle ved Folketingsvalget 2005. Disse projekter vil blive nærmere omtalt i den afsluttende rapport.

Projektets forskerteams undervejs

Et fortsat omdrejningspunkt for såvel de fælles aktiviteter som de mange individuelle projekter har været de 5 forsker-teams, som alle er sammensat tværfagligt og tværinstitutionelt. Disse teams har endvidere leveret oplæg og andet input til konferencer og seminarer. I løbet af 2004 var en væsentlig del af arbejdet koncentret om de antologier, som vil være en central del af afrapporteringen af den gennemførte

forskning.

Team 1: *Demokrati, styring og nye offentligheder* (Leder: Professor Jens Hoff, Institut for Statskundskab, KU)

Gruppen har fortsat arbejdet med især fire centrale undertemaer: a) IT-medierede, transnationale offentligheder; b) IT-medierede lokale, demokratiske processer og initiativer; c) Nye typer af fællesskaber og virtuelle fællesskaber, som binder eksperter og grupper af almindelige mennesker sammen (f.eks. behandlersystemer) og d) politik på nationalt niveau, herunder it-politik, i forhold til globaliseringens konsekvenser. På den baggrund er der udviklet to antologier. Den ene vil fokusere på spændingsfeltet mellem det lokale og det globale niveau, og behandler spørgsmål om både politisk styring og nye former for selvorganiseret politisk handling. I den sammenhæng inddrages såvel undersøgelserne i Odder som andre danske lokaliteter. Den anden antologi udvikler en teoretisk ramme vedrørende ændringer i forståelsen af fællesskab, autoritet og identitet i relation til medialiseringen af den politiske proces, også her med udgangspunkt i konkrete cases.

Team 2: *Medier og kulturinstitutioner og den digitale udfordring* (Leder: Lektor, dr. phil. Niels Ole Finnemann, Center for Internetforskning, Århus Universitet)

Gruppen fokuserer på de særlige udfordringer, som de nationale medie- og kulturinstitutioner står overfor i kraft af digitaliseringen af hele kulturens fødekæde - produktion, formidling og arkivering. Der lægges særlig vægt på public service-mediernes placering i et multimedialt, kommercielt og globalt kulturmiljø. Resultaterne af de enkelte projekter kan først og fremmest bidrage til en bedre forståelse af overgangen fra traditionelle enkeltmedier til et integreret, digitalt mediemiljø. Endvidere vil analyserne resultere i en identifikation af konkrete strategier, som medie- og kulturinstitutioner vil kunne benytte sig af i fremtiden. Gruppen er ved at udarbejde en antologi om den digitale udfordring til de etablerede medier, inklusive radio og tv. Da denne gruppe er forholdsvis mindre end de øvrige, undersøges mulighederne for at inddrage eksterne forfattere, således at antologien kan give et samlet billede af public service-mediernes situation i dag.

Team 3: *Hverdagen i netværkssamfundet – digital æstetik og politik* (Leder: Professor dr. phil. Klaus Bruhn Jensen)

Team 3 fokuserer på hverdagen i netværkssamfundet - ud fra de enkelte mediebrugeres perspektiv og deres anvendelse af digitale diskurser som politiske og kulturelle ressourcer. Således behandler de deltagende projekter medierne som 'interfacet' mellem borger og politik i både konkret og vid betydning: på den ene side de nye digitale mediers udtryksformer og på den anden side de større sociale fællesskaber, som medier og brugere indgår i. Antologien, som allerede har været gennem review-processen (se nedenfor), tager udgangspunkt i et fælles empirisk genstandsfelt (world wide webs interfaces) og en vifte af fagspecifikke og tværfaglige problemstillinger vedr. definitionen af 'politik'. De undersøgelser, der rapporteres, dækker både danske og internationale forhold og behandler webben som medie for politik, erhvervsliv såvel som kulturinstitutioner.

Team 4: *Journalistik og meningsproduktion i netværkssamfundet* (Leder: Professor,

dr. phil. Anker Brink Lund, Institut for Journalistik, Syddansk Universitet, Odense)

Gruppens fælles temaer er: a) Meningsdannelse og offentlighed – herunder forskning i identitet og borgerskab, folkelig deltagelse i demokratisk virksomhed og tendenser til etablering af transnational offentlighed; b) Produktion og brug af journalistik – herunder online-nyhedsformidling fra kilde til slutbruger. Inden for disse temaer undersøger gruppen spørgsmål vedrørende nyhedsmediernes status og deres mulige forandring, når ny teknologi og virtuelle organisationsformer åbner mulighed for etablering af alternative netværk – delvis uafhængige af de etablerede massemedier. Eftersom dette område har stor offentlig interesse og særlig betydning for den journalistiske profession undersøges det, om en anden publikationsform end en akademisk antologi vil være mest hensigtsmæssig til formidling af gruppens arbejde.

Team 5: *Nye offentligheder* (Leder: Lektor Henrik Bang, Institut for Statskundskab, KU)

Denne femte arbejdsgruppe blev etableret i starten af 2004 for at tilgodese en række af de teoretiske diskussioner, som løbende foregår i projektet. Formålet er at præcisere og formidle disse gennem en antologi, der præsenterer forskellige positioner. Udgangspunktet er den klassiske forståelse af offentligheden som *polis*, hvor frie mennesker mødes som ligeværdige og gennem diskussion og argumentation fatter beslutning om et fælles anliggende. Både historisk og aktuelt har denne forståelse været udfordret og kritiseret. Og debatten har fået fornyet aktualitet i relation til mediernes stigende rolle som betingelse og vilkår for politisk deltagelse i et netværks- eller informationssamfund. I sine analyser har team 5 identificeret tre træk ved forholdet mellem medier og demokrati, som belyses nærmere i antologien: en fremvækst af mangfoldige, løstkoblede offentligheder; en tendens til at politiske og retlige kategorier suppleres eller erstattes af kulturelle kategorier; og en stigende teknologisk forankring af offentligheden også uden for de etablerede medier.

Publikation og formidling iværksat

Projektet har i løbet af 2004 konkretiseret og implementeret sin publikations- og formidlingsstrategi. Dels er der indgået kontrakter om projekt-antologier; dels er formidlingen til en bredere offentlighed lagt i faste rammer.

- *Projekt-antologier.* I overensstemmelse med projektbeskrivelsen er planen at udgive et antal bøger med bidrag fra MODINET-forskere, som tilsammen dækker projektets problemstillinger. Fra de fem teams' arbejde bliver der tale om ialt seks bøger (beskrevet ovenfor). Heraf skrives de tre på engelsk, de tre på dansk. I de tilfælde, hvor den primære målgruppe findes i Danmark (f.eks. om dansk public service eller lokalpolitik) skrives der på dansk, i alle andre tilfælde på engelsk. Hertil kommer det omtalte værk, som følger op på konferencen om danske mediers dækning af Irak-krigen. Der er skrevet kontrakt med forlaget Samfundslitteratur på alle de nævnte bøger, som vil blive lanceret som bogserie med fælles profil. Endvidere vil de engelsksprogede bøger blive distribueret via NORDICOM (den nordiske dokumentationscentral for medieforskning), som er særdeles velanskrevet og veletableret i international forskning. Det kan tilføjes, at styregruppen som

kvalitetssikring har iværksat en review-proces, således at alle antologier vurderes af både en ekstern og en intern reviewer med betydelig international erfaring.

- *Videnskabelige artikler og bøger.* Som led i den løbende afrapportering og videnskabelige debat på de relevante fagfelter publicerer projektdeltagerne, individuelt og kollektivt, såvel working papers som endelige publikationer gennem de normale videnskabelige kanaler (antologier, bøger, tidsskrifter). Der er allerede tale om en betydelig mængde arbejder, som både afspejler projektets grundforskningsmæssige og dets mere strategiske forskningsperspektiver. Endvidere er der grund til at fremhæve, at publikationerne er rettet mod såvel de deltagende fagtraditioner som tværfaglige målgrupper.
- *MODINET Working Papers.* Nye numre er tilføjet serien i løbet af 2004, bl.a. om Odder-undersøgelsen og om mediernes dækning af Irak-krigen.
- *Ph.D. nursing.* Styregruppen opfatter de ph.d.-studerende som et af sine vigtigste 'produkter'. Foruden deres løbende deltagelse i projektets aktiviteter og almindelig vejledning er der således planlagt særlige aktiviteter i samarbejde med de ph.d.-studerende selv. I 2005 gennemføres mindst to aktiviteter, dels et seminar på grundlag af dispositioner for afhandlingerne, dels et seminar om muligheder og udfordringer vedrørende international publicering.
- *Offentlig formidling.* Ved siden af de klassiske videnskabelige kanaler lægger MODINET afgørende vægt på en løbende formidling af gruppens arbejde til især den danske offentlighed. Med henblik på den mere intensive formidling i sidste del af projektperioden afsatte styregruppen midler til en egentlig kommunikationsplan, som blev udarbejdet frem til sommer 2004 og implementeret i efteråret 2004 i samarbejde med en ekstern konsulent, Klartekst a/s ved Ola Jørgensen, som bl.a. har erfaring fra Huset Mandag Morgen. Projektets hjemmeside er blevet revideret og omlagt, og den understøtter nu formidling til bl.a. journalister og andre med særlig interesse for området. Herudover er der opbygget et kontaktnet blandt nyhedsmedier og andre interessenter, som bl.a. med stor respons blev benyttet ved konferencen om mediernes Irak-dækning. Både ved slutkonferencen og ved den trinvis udgivelse af projektets antologier vil medierne blive tilbudt interviews og anden opfølgende information om udvalgte emner.